

คณะอักษรศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทวิจารณ์
รางวัลกองทุน
หม่อมหลวงบุญเหลือ
เทพยสุวรรณ
ปี ๒๕๕๓

โครงการวิจัย เครือข่ายการวิจารณ์ศิลปะ
การวิจัยและพัฒนา (สกว.)

ความเห็นของคณะกรรมการตัดสิน บทวิจารณ์ภาพยนตร์และละคร ประจำปี ๒๕๕๓

คณะกรรมการตัดสินบทวิจารณ์ภาพยนตร์และละครดีเด่น ประจำปี ๒๕๕๓ ได้พิจารณาบทวิจารณ์ซึ่งมีผู้ส่งเข้าประกวดทั้งสิ้น ๑๕ ราย และมีมติให้บทวิจารณ์ของ คันฉัตร รังษิภาณุจน์ส่อง และ ณัฐพัชญ์ วงษ์เหรียญทอง ได้รับรางวัลชมเชยในการประกวด บทวิจารณ์ภาพยนตร์และละครดีเด่นของกองทุนหม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ ประจำปี ๒๕๕๓ ดังมีเหตุผลต่อไปนี้

บทวิจารณ์ของ คันฉัตร รังษิภาณุจน์ส่อง มีความโดดเด่นและน่าสนใจตั้งแต่ใน ขั้นตอนของการเกาะแสวงหาและการคัดเลือกภาพยนตร์และละครเวทีมาวิจารณ์ สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นนักสภานศิลป์ที่มีสายตาและวิสัยทัศน์กว้างไกล อีกทั้งข้อเขียน ดังกล่าวยังแสดงให้เห็นทั้งความรอบรู้ ความเข้าใจ ความช่างสังเกต ความอ่อนไหว ความสามารถในการเชื่อมโยง ตลอดจนความแม่นยำในการเลือกแง่มุมต่างๆของผลงาน เหล่านั้นมาถกเถียงหรืออธิบายหรือตีความได้อย่างมีเสน่ห์ชวนให้ติดตาม เหนืออื่นใดบทวิจารณ์ของคันฉัตรสามารถโน้มน้าวชักจูงหรือกระตุ้นเร้าให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกหรือรันทที่จะขวนขวายหรือแสวงหาโอกาสที่จะชมผลงานเหล่านั้นด้วยตัวเอง

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่บทวิจารณ์ของคันฉัตรควรได้รับการแก้ไขปรับปรุงได้แก่ ลักษณะการใช้ภาษาที่แม้ว่าจะอ่านง่าย และมีความราบรื่น แต่ในบางกรณี ความสามารถในการเลือกใช้คำหรือรูปประโยคเพื่อการสื่อความหมาย ตลอดจนชั้นเชิงในทางวรรณศิลป์ ยังขาดความหลากหลาย หรืออยู่ในกรอบที่ค่อนข้างจำกัด อันส่งผลให้อรรถรสและพลังในการสื่อสารลดทอนไปอย่างน่าเสียดาย กระนั้นก็ตามในภาพรวมก็ยังคงนับว่าเป็นบทวิจารณ์

ที่สามารถถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนความเชื่อมั่นศรัทธาในสิ่งที่เขียน และสามารถขยายขอบข่ายโลกทัศน์ของผู้อ่านได้อย่างน่าชื่นชม

บทวิจารณ์ของ ญัฐพัชญ์ วงษ์เหรียญทอง เป็นผลงานที่แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบในด้านต่างๆของศิลปะแขนงนี้ด้วยมุมมองของความเข้าใจ ผ่านการตีความรายละเอียดให้เห็นถึงความหมายด้านต่างๆด้วยทักษะความรู้ที่น่าพอใจ เป็นการวิจารณ์ในเชิงชนบทที่สื่อถึงความรู้ในแง่มุมอื่นๆได้อย่างมีลำดับขั้นตอน...พร้อมคำอธิบายถึงสิ่งที่ควรมีควรเป็นในละครแต่ละเรื่อง...บทบาทในการนำเสนอของผู้วิจารณ์จัดอยู่ในสถานะของผู้สังเกตการณ์ที่สามารถอธิบายภาษาของละครออกมาได้อย่างมีมิติ เป็นความคิดเห็นที่เกิดกว้างแก่ผู้อ่านที่จะสามารถศึกษาและสืบค้นนัยเรื่องราวแห่งบทวิจารณ์ทั้งหมดได้เป็นอย่างดี เพียงแต่ว่าความลึกซึ้งและเข้มข้นในการวิจารณ์ยังสามารถเพิ่มความเข้มข้นและหนักแน่นในสาระเนื้อหาเข้าไปได้อีก รวมทั้งมุมมองเชิงลึกที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโลกและชีวิตก็สามารถจะพัฒนาไปสู่องค์ความคิดที่ซับซ้อนและมีแก่นสารสำคัญได้มากกว่านี้...อย่างไรก็ดี...นี่ก็งานวิจารณ์ในบทเริ่มต้นของอนาคต ซึ่งคาดหวังได้ว่า ผู้วิจารณ์จะเติบโตและสามารถที่จะพัฒนาฝีมือให้ก้าวหน้าอย่างมีคุณค่าต่อไป

๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๓

ตัวอย่างรางวัลชมเชยบทวิจารณ์ภาพยนตร์และละคร ประจำปี ๒๕๕๓

Stealth : คน ตัวตน เพศสภาพ และชาติพันธุ์

โดย กันฉัตร รัชชิกานจน์ส่อง

(ตีพิมพ์ครั้งแรก: นิตยสาร 'ละครยามเช้า' ฉบับที่ 1, สิงหาคม-กันยายน 2552)

ภาพยนตร์สัญชาติสวิตเซอร์แลนด์เรื่อง Stealth (2006) หรือชื่อภาษาฝรั่งเศสว่า *Comme des voleurs* เป็นหนังที่ฉายในเทศกาลภาพยนตร์คอร์กนีเมื่อเดือนมิถุนายน ปี 2552 อันที่จริงแล้ว Stealth ไม่ใช่หนังดังลือไปกษอะไรมากมาย ออกไปหนึ่งดราม่าด้วยซ้ำ แต่หนังมีความน่าสนใจมาจากการสำรวจมนุษย์ในหลายแง่มุม

ก่อนจะลงลึกไปถึงหนัง ขอเล่าถึงเจ้าของผลงานเสียก่อน หนังเป็นฝีมือของไลโอเนล ไบเยอร์ (Lionel Baier) ผู้กำกับไฟแรงชาวสวิตเซอร์แลนด์ ไบเยอร์สร้างชื่อจากหนังเรื่อง Stupid Boy (2004) ที่เล่าถึงเกย์หนุ่มที่กำลังค้นหาความหมายของชีวิต (ไบเยอร์ไม่ปิดบังว่าตัวเองเป็นเกย์) และหนังเรื่องล่าสุดอย่าง Another Man (2008) ว่าด้วยนักวิจารณ์หนุ่มไม่เอาไหนที่ไปตกหลุมรักเพื่อนร่วมงานสาว

นักวิจารณ์ตั้งข้อสังเกตว่าหนังของไบเยอร์มักสำรวจถึงประเด็นร่วมสมัยด้วยถ้อยคำทางแบบเชิดสีแดกดัน อย่างใน Stupid Boy คือ การพูดถึงความสัมพันธ์ของเกย์ในยุคสมัยใหม่ ส่วน Another Man เป็นการถ้อยถนอมวิฤตของวัฒนธรรมการวิจารณ์ในปัจจุบันซึ่งแน่นอนว่าวิธีการแบบนี้ก็ปรากฏใน Stealth เช่นกัน

Stealth เล่าถึงชายหนุ่มที่ชื่อ ไลโอเนล (ไบเยอร์รับบทนี้เอง) นักเขียนเกย์ที่ประสบความสำเร็จ มีแฟนหนุ่มหล่อหน้าตาดี ชีวิตของไลโอเนลดูจะมีความสุขสมคิ จนวันหนึ่งเขาค้นพบว่าตัวเองอาจมีเชื้อสายมาจากชาวโปแลนด์ ไลโอเนลจึงลงมือสืบสอบถึงชาติพันธุ์ของตัวเองด้วยวิธีที่ไม่ธรรมดา

ไลโอนลเริ่มเสพติดทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับโปแลนด์ เขาซื้อหนังสือของนักเขียนชาวโปแลนด์มาอ่าน หัดพูดภาษาโปลิช ย้อมผมตัวเองจากสีทองเป็นดำ หรือกระทั่งให้แฟนหนุ่มช่วยพิจารณาว่าโครงหน้าของเขาดูเหมือนคนโปแลนด์หรือไม่ ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อเขาได้พบกับหญิงสาวชาวโปแลนด์ชื่ออิวาและรู้ว่าเธอหนีเข้าประเทศมาอย่างผิดกฎหมาย ไลโอนลก็พาเธอมาอยู่ที่บ้านทันที

เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้ความสัมพันธ์ของไลโอนลกับแฟนหนุ่มเริ่มตึงเครียด จากนั้นหาทั้งก็พาเราไปรู้จักตัวละครอีกตัว นั่นคือ ลูซี่ (นาตาชา โคตโซวอฟ - คาราสาวคู่บุญของไบเยอร์ เธอเล่นหนังของเขาเกือบทุกเรื่อง) พี่สาวของไลโอนล ดูเหมือนว่าลูซี่จะทำงานกับหน่วยงานที่มีเส้นสายพอสมควร ไลโอนลจึงขอร้องให้เธอช่วยอิวา แต่ลูซี่ปฏิเสธอย่างไม่ลังเล พร้อมกับคิดว่าน้องชายของเธอคงพ้นไปแล้ว

ไลโอนลยังไม่หยุดกับการตามหาต้นตอของตัวเอง เขาไปคลาดค้นตามหาประวัติโคตรเหง้าตระกูลจากพ่อแม่ ซึ่งทั้งสองก็ยอมรับว่ารุ่นปู่ของเขามีเชื้อสายโปแลนด์จริงๆ ไลโอนลยังทำให้เรื่องราววุ่นวายขึ้นไปอีกเมื่อเขาเริ่มพัฒนาความสัมพันธ์กับอิวา จนในที่สุดไลโอนลประกาศว่าจะแต่งงานกับเธอ ทั้งที่เขาเป็นเกย์มาทั้งชีวิต!

ทั้งหมดที่ว่าเป็นเพียงครึ่งแรกของหนังสือเล่มนี้ แต่เราก็สังเกตถึงความคลุมเครืออย่างของ Stealth ได้นั่นคือการเปรียบเปรยถึงความตึงเครียดในเรื่อง‘ชาติพันธุ์’และ‘เพศสภาพ’ผู้หันไป ผ่านทางตัวละครของไลโอนล กล่าวคือ นอกจากไลโอนลจะพยายามเปลี่ยนตัวเองจากชาวสวิตเซอร์แลนด์เป็นโปแลนด์แล้ว เขายังเปลี่ยนเพศสภาพของตัวเองจากเกย์ไปเป็นผู้ชายที่ชอบผู้หญิงด้วย

สองประเด็นนี้ทำให้ Stealth น่าสนใจและแตกต่างจากหนังสืออื่นๆ ปกติแล้วในเรื่องของชาติพันธุ์ หนังสือใหญ่มักพูดถึงความขัดแย้งที่มีมาช้านาน ไม่ว่าจะเป็น อิตราเอล-ปาเลสไตน์, เกาหลีเหนือ-เกาหลีใต้ หรือ ไทย-พม่า แต่ไม่ค่อยพบหนังสือที่พูดถึงเรื่องเช่นนี้ในการค้นหาระดับปัจเจกเท่าไรนัก ส่วนในเรื่องของเพศสภาพ ถ้าพูดถึงเรื่องการเปลี่ยนแปลงก็มักจะเป็นการเปลี่ยนจากผู้ชายเป็นเกย์ (หรือการ come out) การเปลี่ยนแปลงทางเพศสภาพของไลโอนล จึงเป็นการสวนทางกับหนังสือส่วนใหญ่

Stealth ยังแสดงทัศนคติสมัยใหม่เรื่องเพศสภาพ โดยพ่อแม่ของไลโอนเนล นั้นไม่ได้รู้สึกตะขิดตะขวงใจใดๆ ทั้งสิ้นที่ถูกชายของตนเป็นเกย์ (ภาพยนตร์ไทยเรื่อง A Moment in June หรือ 'ณ ขณะรัก' มีตัวละครพ่อในลักษณะนี้เช่นกัน ซึ่งนับเป็น 'เรื่องใหม่' สำหรับวงการหนังไทย) แถมพวกเขาไม่ว่าอะไรด้วยซ้ำที่ถูกชายจะเปลี่ยนมาชอบผู้หญิงหรือจะตามล่าหาชาติพันธุ์ไปแลนด์ของตัวเอง มีเพียงพี่สาวอย่างลูซี่เท่านั้นที่คอยคัดค้านทุกสิ่งที่ไลโอนเนลทำ

อย่างไรก็ดี คำถามสำคัญที่ต้องขบคิดคือ ไลโอนเนลช่วยเหลืออิวาอย่างจริงจัง หรือแท้จริงแล้วเธอเป็นเพียงหนึ่งใน 'ความลุ่มหลง' ที่เขามีต่อโปแลนด์เท่านั้น เพราะในโลกที่ไลโอนเนลประกาศจะแต่งงานกับอิวา พี่สาวของเขาที่สุดจะทนและสติแตกในที่สุด ลูซี่พยายามคาดคั้นให้ไลโอนเนลพูดคำว่ารักต่อหน้าอิวา แต่เขาได้แต่อ้ออึ้ง และถึงแม้ไลโอนเนลจะอ้างความชอบธรรมว่าจะแต่งงานกับอิวาเพื่อช่วยให้เธออยู่ในสวีตเซอร์แลนด์อย่างถูกกฎหมาย แต่มันก็คล้ายกับว่าไลโอนเนลต้องการครอบครองเธอในฐานะ 'วัตถุจากโปแลนด์'

ครั้งหลังของ Stealth พลิกผันแบบเหนือความคาดเดาลึกซึ้ง เมื่อลูซี่เข้าไปสงบสติอารมณ์ในรถ ไลโอนเนลเข้าไปปลอบเธอ แต่ยังไม่ทันจะพูดอะไร ลูซี่ก็ตัดสินใจวิ่งรถออกไปทันที และที่ประตอกแตกเข้าไปอีกคือ เซกต์ติดใจขับรถไปโปแลนด์! ราวกับจะประชดนឹងตัวเองว่าไฉนๆ ก็ยากจะรู้แน่ชัดว่ามีใครตรงไหนอยู่ที่โปแลนด์หรือเปล่า ว่าแล้วจะพาไปพิสูจน์ให้เห็นด้วยตาเถยเถย

จากนั้นหนังมีพล็อตเพิ่มขึ้นมาอีกส่วนคือ การสำรวจความสัมพันธ์อันตึงเครียดระหว่างพี่สาว-น้องชายอย่างลูซี่และไลโอนเนล หนังบอกกับเราหลายๆ ว่าแม้ลูซี่จะมีงานการที่มั่นคงมีสามีที่ดี แต่เธอก็กลับดูไม่มีความสุขในชีวิต ย้อนมาได้ไม่ยากว่าที่เธอกระพริบกระพือคใส่พี่น้องชายอยู่ตลอดเวลา ก็เพราะอิงลาในวิถีชีวิตอิสระชนิด 'อยากทำอะไรก็ทำ' ของไลโอนเนลนั่นเอง

เมื่อตัวละครหลักทั้งสองขับรถไปถึงโปแลนด์ บรรยากาศของหนังก็เปลี่ยนไปทันที จากภาพสีแสนสวยงามอลังการในช่วงแรก กลับกลายเป็นเมืองที่เย็นชากรังรังเต็มไปด้วยบรรยากาศแบบยุโรปตะวันออกและซากปรักหักพังของยุคหลังคอมมิวนิสต์ หนังยังเพิ่มความตึงเครียดไปอีก เมื่อลูซี่และไลโอนเนลพยายามช่วยเหลือหญิงสาวคนหนึ่งที่ถูกชายฉกรรจ์ทำร้าย แต่กลับกลายเป็นว่าคนแปลกหน้าทั้งสองหันมาสบตาสองพี่น้องเสียแทน

ไลโอเนลพูดกับพี่สาวอย่างหน้าตาเฉยว่า “นี่อาจจะเป็นวัฒนธรรมของพวกเขา” แต่นั่นแหละ คือ การดบหน้าไลโอเนลอย่างจังว่า “เอ็งนะไม่รู้จักโปแลนด์เอาเสียเลย”

กระนั้นหนังสือไม่ได้ให้ภาพโปแลนด์เลยร้ายเกินไปนัก ถัดมาไลโอเนลและลูซี่ได้พบกับแอสตัน (มิกาล รูดนิคกี) นักศึกษาชาวโปแลนด์ที่พูดฝรั่งเศสได้ แอสตันพาทั้งสองไปพักที่บ้าน และพาพวกเขาไปรู้จักกับวัฒนธรรมที่แท้จริงของโปแลนด์ ทั้งอาหารการกินเหล้า หรือกระทั่งคัมบาร์สโตร์โปแลนด์

ไลโอเนลหยุดเรื่องการตามหาบรรพบุรุษชาวโปแลนด์ไว้ชั่วคราว พร้อมกับที่หนังสือกลับมาใส่ใจเรื่องเพศสภาพอีกครั้ง โดยไลโอเนลกับแอสตันตกหลุมรักกันและมีเซ็กส์กันในที่สาธารณะ ดั่งนั้นข้อสรุปในเรื่องเพศสภาพจึงได้ความว่าไลโอเนลไม่อาจก้าวข้ามไปสู่การเป็นไบเซ็กชวลได้ สุดท้ายแล้วจากถ้ำสู่รากเหง้าทางเพศสภาพของตนเองคือความเป็นเกย์เต็มรูปแบบ ในฉากนี้เราจะเห็นไลโอเนล แอสตัน และลูซี่ นอนอยู่บนเตียงเดียวกันโดยไม่ขัดใจกัน ลูซี่จะพอใจกับสิ่งที่เป็นอย่างมาก จึงอาจมองได้ว่าการที่เธอพยายามขัดขวางการแต่งงานของไลโอเนลกับสาวชาวโปแลนด์ ก็เพราะเธอรู้ถึง ‘เนื้อแท้’ ของน้องชาย

ถึงตรงนี้เราสามารถสังเกตได้ว่า Stealth มีลักษณะความเป็นโลกาภิวัตน์อยู่สูงทีเดียว ทั้งในแง่ของประเทศ/เชื้อชาติ ดังเช่น ชาวสวิสเซอร์แลนด์ที่มีเชื้อสายโปแลนด์, คนโปแลนด์ที่หนีเข้าไปในสวิส หรือหนุ่มโปแลนด์ที่ค้นพบฝรั่งเศสได้ และในแง่ของความโลกาภิวัตน์ทางเพศที่เผ้าผ่านไลโอเนล ผู้ซึ่งแปรผันไปมาระหว่างการเป็นเกย์, ผู้ชายที่ชอบหลอหล่อน, ไบเซ็กชวล และการกลับมาเป็นเกย์อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งสิ่งเหล่านี้สอดคล้องกับโลกปัจจุบันอย่างมาก ที่แนวโน้มของผู้ถือสัญชาติหรือเพศสภาพที่ ‘มากกว่าหนึ่ง’ จะมีมากขึ้น

หนังสือกลับมาที่เรื่องของชาติพันธุ์อีกครั้ง เมื่อสองพี่น้องตัดสินใจลาจากแอสตัน และมุ่งหน้าไปค้นหาประวัติที่ซ่อนความหมายเฉพาะจำเมือง ความสัมพันธ์ของลูซี่และไลโอเนลกำลังดีขึ้นแท้ๆ แต่ก็เกิดเหตุเลวร้ายขึ้น เมื่อรถของทั้งสองถูกขโมยไป (สิ่งที่เสียคนร้ายมากคือคนที่ขโมยรถไปเป็นชาวสวิสเซอร์แลนด์) ลูซี่สติแตกอีกครั้ง เธอถึงกับเอาดินยัดใส่ปากไลโอเนล พร้อมกับตะโกนไปว่า “กินเข้าไปสิ นี่ใจดินของโปแลนด์ อยากเป็นคนโปแลนด์สักไม่ใช่เธอ”

หลังจากที่ออกผจญภัยมานาน ลูซี่ก็อยากกลับบ้านแทบขาดใจ เธอคิดว่าเธอคิดถึงความปลอดภัยมั่นคงที่เคยอยู่จนเคยชิน (ครอบครัว งาน และคนรัก) แต่โลโอเนลยังไม่หยุดเพียงเท่านี้ เขายังคงมุ่งมั่นในภารกิจของเขาต่อไป จนในที่สุดโลโอเนลจึงขอร้องให้ที่สาวร่วมเดินทางกับเขาต่อ โดยให้สัญญาว่านี่จะเป็นความพยายามครั้งสุดท้าย

ผลออกมาเหนือความคาดหมายทีเดียว เพราะนอกจากลูซี่จะตกลงแล้ว เธอยังจัดการเดินทางเข้าตลาดมืดไปปลอมแปลงเอกสารสำคัญให้โลโอเนลชนิดเสร็จสรรพ ลูซี่บอกว่าเธอเห็นวิธีการพวกนี้จากที่ทำงานจนชินชา นี่อาจเป็นมุกแกล้งคนอื่นมุกหนึ่งของหนัง เพราะดูเหมือนลูซี่จะทำงานในหน่วยงานของรัฐ

ทั้งสองกลับเข้าไปที่ห้องจดหมายเหตูอีกครั้ง และคราวนี้โชคก็เข้าข้างพวกเขา โลโอเนลได้พบกับญาติของเขาโดยบังเอิญที่นั่น (ทั้งคู่สังกัดกันและกันจากนามสกุลที่ร่วมกัน) สองพี่น้องไปพักอาศัยที่บ้านของชายผู้นั้น รับฟังเรื่องราวของครอบครัวในฝั่งขงไปแลนด์ หีบกระดูกอันขึ้นมาวาดแผนผังวงศาณาญาติ และในที่สุดก็ทักขอรหัสที่เขาค้อกันมานานก็เสร็จสมบูรณ์

จากเรื่องเล่าของญาติ โลโอเนลได้รับรู้ว่าบรรพบุรุษชาวไปแลนด์ของเขาตกเิดสงครามโลกครั้งที่สอง เนื่องจากม้าของเขาถูกระเบิดของพวกนาซีและพลัดตกน้ำไป โชคร้ายที่ขาของเขาติดพันกับบังเหียนม้า ชายผู้นั้นจึงพลอยจมน้ำตายไปด้วย (ภาพม้าจมน้ำเป็นฉากเปิดของหนัง และปรากฏขึ้นมาเป็นระยะ) เรื่องเล่าชุดนี้มีความน่าสนใจเพราะมันซ่อนเงื่อนปลายไว้ถึงสองชั้นด้วยกัน กล่าวคือ หนึ่ง-ความตายของบรรพบุรุษไม่ใช่การตายแบบวีรบุรุษเขาเดียว และสอง-มันเป็นการหลอกล่อนาซีและความเลวร้ายของสงครามอย่างแนบเนียน เพราะด้วยสงครามนี้เองที่ทำให้กระดูกของโลโอเนลส่วนหนึ่งต้องหนีไปอยู่ที่สวีเดน-แลนด์ และทำให้เขาต้องพลัดพรากจากญาติอีกฝั่งหนึ่ง

การเคลื่อนย้ายในประเด็นของชาติพันธุ์ ทำให้หนังมีความน่าสนใจในเชิงอุดมการณ์ (ideology) ที่เหมือนจะขัดแย้งกันในตัว โดยขณะที่ประเด็นเพศสภาพในหนังมีความเป็น 'ชาย' หรือเสรีนิยมสุดขีด แต่ลักษณะของการยึดติดในชาติพันธุ์ของตัวเองกลับเอนเอียงไปทางแนวคิดแบบ 'ขวา' หรืออนุรักษนิยม

อย่างไรก็ตาม เราไม่อาจบอกว่าการกระทำของไลโอนเนลเป็นชาวต่างชาติแปลก เพราะเขาหลงใหลในชาติพันธุ์ดั้งเดิมของตัวเองด้วยมุมมองแบบตื่นตาตื่นใจ (exotic) มิใช่ ความภูมิใจใน 'ชาติ' ที่หล่อหลอมอุดมการณ์สำเร็จรูปมาแล้ว หรือพูดอีกแบบหนึ่งคือ

ตัวเขามีเชื้อไปแลนค้อย่างแท้จริง แต่เขาก็อาจไม่ได้ภูมิใจในสิ่งนั้นแม้แต่นิดเดียว หากแต่เป็นการเอาชนะความสงสัยใคร่รู้ของตัวเอง

หนังสือดูเหมือนจะเชิดชูแนวคิดแบบเก่าอีกรูปแบบหนึ่งคือเรื่องของ 'คุณค่าของ ความเป็นครอบครัว' (Family Value) โดยเฉพาะในฉากที่ไลโอนเนล ลูซี่ และญาติช่วยกันต่อ เดิมแผนผังต้นไม้ของครอบครัว ที่หนึ่งถ่ายทอดออกมาราวกับพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์

แต่ความทศที่วาก็ถูกถ่านในฉากสุดท้าย หนังสือเกิดการหักมุมอีกครั้ง เมื่อไลโอนเนล คิดลึกลับกลับไปยังสวิตเซอร์แลนด์ แต่ลูซี่กลับเลือกที่จะอยู่ไปแลนค้อยู่ ทั้งที่ยุคเก่าตามหา ครอบครัวที่ไปแลนคองเจอ แต่ท้ายสุดแล้วไลโอนเนลก็เลือกจะลาจากพวกเขา และกลับไปสู่ โลกเดิมของตนเองอีกครั้ง มีความเป็นไปได้ว่าไลโอนเนลจะไม่ได้กลับไปเพื่อพ่อแม่ของเขา เพราะตลอดทั้งเรื่องเราเห็นว่าเขาอยู่กับแฟนหนุ่มตลอดเวลา ไลโอนเนลเป็นลูกประเภทที่จะ กลับไปหาพ่อแม่เฉพาะวันคริสต์มาสเท่านั้น (ซึ่งนี่ก็ใช่อัตลักษณ์ของครอบครัวสมัยใหม่)

หนังสือย้อนเรื่องการถ่านคุณค่าทางครอบครัวผ่านตัวละครของลูซี่ ในฉากที่เธอ บอกกับน้องชายว่ากำลังตั้งท้องด้วยน้ำเลี้ยงประหวั้นพรันพริง นั่นคือ ลูซี่ไม่ได้เห็นดีเห็นงาม ไปกับการใช้กำเนิดชีวิตนัก นอกจากจะไม่กลับไปหาครอบครัวที่สวิตเซอร์แลนด์แล้ว ลูซี่ยัง ปฏิเสธการสร้างครอบครัวกับสามีด้วย (หนังสือบอกเป็นนัยกับเราว่าเธออาจไม่ได้รักเขาเลย) ส่วนการเลือกอยู่อยู่กับญาติที่ไปแลนคั่นก็นำมาซึ่งคำถามสำคัญว่าเธอมองพวกเขาในฐานะ ครอบครัว ที่พึงพอใจ หรือจุดเริ่มต้นแห่งใหม่กันแน่

นอกจากจะนำเสนอเรื่องของความสับสนเป็นหลักแล้ว Stealth ยังมีความสับสน ของแนวคิดและอุดมการณ์อยู่ในตัวของมันเอง พร้อมกับการตั้งท้ายคำถามไว้มากมาย เหล่านี้เองที่เป็นเสน่ห์สำคัญของหนังสือนี้ เพราะนี่คือหนังสือที่เหมาะสมกับยุคสมัยแห่งความวุ่นวาย อย่างปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง

และยุคสมัยประเภทนี้เองที่เราต้องการหนังสือที่ดังคำถามกับเรา ถึงแม้ว่าเราอาจจะ คอบมันไม่ได้ทันที หรือไม่มีวันคอบมันได้ก็ตาม

แม่นาค เดอะมิวสิกคัล:

การตีความใหม่ที่ยอดเยียมและลึกซึ้ง

โดย ณัฐพัชญ์ วงษ์เหรียญทอง

สมัยเด็กๆ ก่อนที่ผู้เขียนจะได้มีโอกาสเรียนศิลปะ ผู้เขียนเคยสงสัยว่าหนังที่ได้
ออกสกรีนนั้นต่างจากหนังสือๆ ไปอย่างไร ทำไมเขาถึงเรียกว่า “ดี” และ “ยอดเยี่ยม” แน่เนอน
ว่าด้วยความรู้และประสบการณ์ที่น้อยนิดสมัยนั้นก็เลยทำให้ไม่สามารถแยกความต่างออกได้

จนกระทั่งเมื่อโตขึ้น ได้มีโอกาสสัมผัสงานศิลปะต่าง ๆ ได้ดูหนังดูละครที่มากขึ้น
ทั้งประเภทที่เขาเรียกว่า “ดี” จนไปถึง ที่เขาเรียกว่า “เลว” และเพราะยิ่งดูมากเท่าไร
การเปรียบเทียบและการมองเห็นคุณค่าของศิลปะก็ยิ่งมากขึ้นเรื่อยๆ รวมไปถึงการได้เจองาน
มากมายทั้งกับตัวเองและศิลปินคนอื่นว่าความสามารถของศิลปะนั้นอยู่ที่ตรงไหนก่อนจะ
พบว่าศิลปะนอกจากจะ “บันเทิง” ให้กับตัวคนเสพมันแล้วนั้น ยังสามารถสร้างความงดงาม
ในเชิงศิลป์ได้อีกด้วย

และแม่นาค เดอะมิวสิกคัลของ Dreambox ก็ทำให้ผู้เขียนเห็นถึงจุด ๆ นั้นได้ค่อนข้าง
ชัดเจน

เรื่องราวของแม่นาคพระโขนงนั้น อาจจะเป็นเรื่องราวที่มีการบอกเล่าต่อๆ กันมา
เรื่อย ๆ ตามประสาคนไทย มีการนำไปทำเป็นภาพยนตร์ละครครั้งแล้วครั้งเล่า จนกลายเป็น
แบบฉบับแทบจะตายตัว ประเภทนางนาคตายทั้งกลม เป็นผีหลอกหลอนโกรธแค้นชาวบ้านที่
กีดกันความรักของเธอกับพ่อมาก จนสุดท้ายโดนหมอผีจับใส่หม้อ ซึ่งแน่นอนว่ามันก็
กลายเป็นภาพจำที่เราคนไทยคิดตาหรืออยู่ในจิตสมองข้างหนึ่งไปเรียบร้อยแล้วและหากที่จะ
ไปปิดพร้อมัน

แต่การหยิบเรื่องแม่นาคมาตีความใหม่ในมุมมองที่แตกต่างออกไป สำหรับโปรดักชั่นของ Dreambox นั้น กลับกลายเป็นการสร้างรูปแบบใหม่ของแม่นาคที่แตกต่างจากภาพจำที่เรามีต่อเธอไว้อย่างสิ้นเชิง และทำให้แม่นาคในเวอร์ชันนี้กลายเป็น “มนุษย์” มากกว่า “ผี” ด้วยซ้ำไป

สิ่งที่สร้างความสมบูรณ์ของการตีความครั้งนี้ได้คือการเรียบเรียงบทและเติมรายละเอียดให้กับเรื่องราวที่ครั้งหนึ่งเคยเชื่อว่าเป็นเรื่องจริง ฉะนั้นเมื่อคนเราเชื่อกันว่าเป็นเรื่องจริง ทุกอย่างย่อมมีที่มาที่ไปตามครรลองของโลก และนั่นทำให้แม่นาค เดอะมิวสิคัลจึงลงรายละเอียดและเติมเต็ม “เนื้อเรื่องที่หายไป” โดยเริ่มเรื่องตั้งแต่เหตุการณ์แม่นาคและพ่อมากหนีตามกันมาจากอยุธยา การที่แม่นาคผันชีวิตจากลูกขุนนางกลายเป็นหญิงชาวบ้านถูกดูถูกและเหยียดหยามจากการเป็นลูกผู้ดีทำอะไรไม่เป็นจนพ่อมากทนเห็นเมื่อยอุ้งรังแกไม่ไหว ต้องย้ายไปอยู่ที่เรือนริมน้ำ เหตุการณ์ต่อเนื่องไปจนพ่อมากต้องถูกเกณฑ์ทหาร นางนาคเจ็บท้องคลอดและตายทั้งกลม แต่เธอกลับไม่ยอมไปสู่สัจคดีและรอคอยการกลับมาของสามี ซึ่งจุดนี้ทำให้เกิดการเติมรายละเอียดต่าง ๆ ว่าการตายทั้งกลมของแม่นาคานั้น มีส่วนมาจากแม่สะใภ้และน้องสะใภ้ของแม่นาคเองด้วย แล่มีการหลอกหลอนและตามอาฆาตต่างๆ นั้น ไม่ได้เกิดจากฝีมือแม่นาคเลยแม้แต่น้อย หากแต่เกิดจากฝีมือของมนุษย์ด้วยกันเองที่ต่างรำลึกสร้างเรื่องขึ้นมาเอง ตลอดไปจนถึงการจับแพะชนแกะของคนดากับผีแม่นาค

การเติมเต็มรายละเอียดต่าง ๆ นี้ อาจจะดู “เยอะ” “มากเกินไป” และ “ขัดกับความรู้สึก” สำหรับคนที่มีภาพจำและปักใจกับเรื่องแม่นาคพระโขนงเดิม ๆ แต่ในมุมมองที่กลับกัน รายละเอียดเหล่านี้ก็ยิ่งเป็นสิ่งที่เป็นส่วนสำคัญอย่างมากสำหรับการเล่าเรื่องให้กับผู้ที่ไม่เคยทราบหรือรู้เรื่องราวของแม่นาคมาก่อน เพราะมันทำให้ตัวละครแม่นาค พ่อมาก รวมถึงตัวละครอื่น ๆ นั้น เช่น เศรษฐีที่ปรกติเป็นเพียงแค่ตัวประกอบ กลับเต็มไปด้วยความสำคัญและเป็น “มนุษย์” ที่มีเบื้องลึกเบื้องหลังจากการกระทำต่าง ๆ หาใช่เพียงการบอกเล่าป่าว ๆ ทั่วไป และนั่นก็ทำให้การเล่าเรื่องของแม่นาคเวอร์ชัน นี้มีความจริงของเรื่องอยู่อย่างหนักแน่น ประเภทที่หากตัดฉากใดฉากหนึ่งออกไป ก็จะทำให้ละครกลายเป็นลักษณะเอ่ออ้อห่อหมก รวบรัดไปเท่านั้น

ในอีกมุมมองหนึ่งแล้ว การเขียนบทลักษณะเช่นนี้คือการให้ละครเป็นตัวบอกเล่าเรื่องทั้งหมดโดยไม่มีการแอบอิงหรือหมกเม็ดเนื้อหาไว้โดยคาดเดาเอาว่าผู้ชม “คงจะทราบกันดีอยู่แล้ว” ซึ่งนั่นจะกลายเป็นจุดอ่อนที่ทำให้ละครเสียน้ำหนักของความน่าเชื่อถือไปอย่างมาก

นอกจากการลงลึกในด้านรายละเอียดของเรื่องราวและการลำดับเหตุการณ์ตลอดจนขนบธรรมเนียมและค่านิยมต่าง ๆ แล้วนั้น สิ่งสำคัญอีกอย่างที่เราเขียนบทจะลึกลงไปคือความจริงระดับจิตใจของตัวละครต่างๆ ซึ่งจะเห็นได้จาก การให้ความสำคัญกับเหตุผลและการปูที่มาที่ไปของวิญญูชนแม่นาคตั้งในฉากเพลงเรือมรณา (ซึ่งน่าจะเป็นหนึ่งในฉากที่หลาย ๆ คนประทับใจมากที่สุดฉากหนึ่งเช่นกัน) ว่าการต่อสู้ทางจิตใจระหว่าง การไปสู่สุคติ และการยึดติดกับทางโลกนั้น มันลึกและละเอียดอ่อนไหวในจิตใจของแม่นาคแค่ไหน

ความคิดและประเด็นอย่างหนึ่งที่ถูกนำเสนอซึ่งเปลี่ยนแปลงไปจากสิ่งที่เราคุ้นกันคือแก่นความคิดที่ว่า “คนร้ายกว่าผี” และแม่นาคเวอร์ชันนี้ก็นำเสนอแก่นความคิดดังกล่าวได้อย่างลึกซึ้ง เพราะเรามักตั้งภาพผีนาคว่าเป็นวิญญูชนที่มีความน่ากลัวพร้อมกับพฤติกรรมหักทอนคนที่นางโกรธแค้น แต่ในละครเรื่องนี้เรากลับพบกับอีกมุมมองหนึ่งซึ่งเปลี่ยนความคิดเราแทบทั้งหมด โดยละครกลับชี้ให้เราเห็นว่าแม่นาคนั้นไม่ได้ทำร้ายใคร มีแต่คนเป็นนั่นแหละที่ทำร้ายแม่นาคด้วย สิ่งที่เราเรียกว่า “คำพูด” และ “การล้อเลียนจากสิ่งที่ไม่ได้เห็น” รวมทั้งการโยนบาปต่าง ๆ ให้แม่นาคเป็นผู้รับจนตกเป็นจำเลยของสังคมไป ซึ่งจะเห็นได้ชัดมากที่สุดในฉากสุดท้ายที่เหล่าผู้คนโยนบาปของผาดูที่ฆ่าสาวยุคให้กับแม่นาคจากปากคำของแม่เหมือนทั้งที่ตัวแม่เหมือนแก่นนั้นแหละที่เป็นคนวางยาฆ่าสาวยุคเพื่อปกป้องความลับที่ตัวเองกับสาวยุคเป็นคนทำให้แม่นาคตาย เหล่าคนเป็นทั้งหลายเลยได้แค่หวาดกลัวผีนาคโดยหารู้ไม่ว่าแม่นาคนั้นได้ไปสู่สุคติก่อนหน้าแล้ว

สิ่งสำคัญอีกอย่างที่ทำให้บทละครรวมถึงบทเพลงของแม่นาคเคอะมิวสิคัลสามารถสื่อสารกับคนดูได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น คือการเข้าใจหน้าที่และลักษณะของเพลงในละครมิวสิคัลว่า เป็นมากกว่าการสร้างเพลงที่ไพเราะติดหูคนดู แต่กลับต้องสื่อสารเรื่องราวและจิตใจของตัวละครออกมาเปรียบเสมือนการพูดด้วยคำพูดปกติแต่อยู่ในอีกระดับหนึ่ง

ความเป็นเอกภาพในการสร้างงานนี้ยังคงส่งต่อไปยังการออกแบบอื่นๆ ทั้งด้านฉาก แสง เสียงและเครื่องแต่งกายอีกด้วย แม้ว่าโรงละคร M Theatre นั้นจะมีข้อจำกัดหลายๆ อย่าง แต่การเลือกใช้และการส่งเสริมซึ่งกันและกันระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ทำให้งานออกแบบดูกลมกลืนกับเรื่องอย่างเช่นฉากที่แม้จะไม่เหมือนจริง แต่ก็มี “ความ จริง” ของโลกละคร อยู่ในฐานะของที่“เสมือนจริง”และเป็น “นัยยะ”ได้ ซึ่งก็ทำให้ฉากเป็นเครื่องมือที่พอเหมาะพอดีของการบอกเล่าสถานที่ รวมถึงการดำเนินเรื่องเช่นเดียวกับการออกแบบแสงที่สอดคล้องและช่วยเสริมให้ฉากที่ถูกสร้างมานั้น “แนบเนียน”ไปกับบรรยากาศของเรื่อง

เทคนิคพิเศษอาจจะเป็นจุดหนึ่งที่ผู้ชมหลายคนรอติดตาม เนื่องจากหลาย ๆ อิทธิฤทธิ์และความเป็นวิญญานของแม่นาคน่าจะทำอะไรได้มากกว่าขุนพลเหมือนคนปกติ ซึ่งในละครเรื่องนี้ก็มีการใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการสร้างความ “เหนือจริง” ของแม่นาค ให้เกิดขึ้น เช่น ลอยตัวตามลักษณะของการเป็นวิญญาน อย่างไรก็ตามเทคนิคพิเศษนี้ไม่ได้เป็นไฮไลท์ของละครแต่อย่างใด หากแต่เป็นไปตามครรลองของเรื่องและดูกลมกลืนไปกับสิ่งที่เกิดขึ้นในฉาก

จุดหนึ่งที่น่าสนใจคือการคุมโทนในการออกแบบโดยมีการลงรายละเอียดของความมืดทึบข้างมาก แม้ว่าองค์ประกอบศิลป์ของละครจะไม่ดูโดดเด่นตื่นตาตื่นใจแต่ถ้าพิจารณาลงไปในพื้นที่ฐานความจริงก็จะพบว่ามันมีเหตุผลซ่อนอยู่ในการออกแบบ ไม่ว่าจะเป็นโทนสีวัสดุของเครื่องแต่งกาย ฯลฯ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นรายละเอียดที่ถ้าผู้ชมเก็บเอามาคิดก็จะพบว่ามันมีนัยยะต่าง ๆ เช่นขนบธรรมเนียม สัญลักษณ์ ฯลฯ

ในด้านการแสดงนั้น ต้องยอมรับว่าสุวรรณี จักราวรรุ ซึ่งผ่านงานละครเวทีกับ Dreambox มานานก็ยังรักษามาตรฐานฝีมือ ในการจัดการนักแสดงบนเวทีไว้ได้อย่างดี เราจะเห็นว่าโดยรวมของการแสดงนั้นดูเป็นอันหนึ่งอันเดียว และมีความโดดเด่นในตัวของแต่ละฉาก ไม่ว่าจะเป็นฉากของตัวแสดงหลักหรือฉากของเหล่าหมู่มวลชนชาวบ้าน ถึงก็ไม่ได้มีน้ำหนักของส่วนไหนที่จะขาดเกินหรือผิดแปลกไป อาจจะมีเพียงแค่แอ็คติ้งเพื่อถ่ายทอดการตีความของนักแสดงในบางช่วงนั้นอาจจะยังไม่ลึกซึ้งหรือหนักแน่นเมื่อเทียบกับเพลงและเสียงที่ร้องออกมา

สำหรับนักแสดงสมทบอื่นไม่ว่าจะเป็นเคอ คอกสะเคา ญาณี ตราโมท ต่อตระกูล จันทิมา นั้น อาจจะไม่ได้รับบทสำคัญกับเรื่องมากเท่าตัวละครอื่น ๆ แต่พวกเขาที่ทำหน้าที่ ส่วนของเขาได้อย่างไม่ขาดตกบกพร่อง เฉกเช่นเดียวกับเหล่านักแสดงหนุ่มวสที่เรียกกันว่า ทั้งร้องและเล่นกันอย่าง “เต็มที” ไม่ให้น้อยหน้านักแสดงที่เป็นตัวละครหลักเลย โดยที่ หลายๆ ครั้งเราอาจจะต้องทิ้งกับเสียงร้องของนักแสดงที่เป็นหลาย ๆ คนมองเป็นแค่ “ตัว ประกอบ” ด้วยซ้ำไป

โดยส่วนตัวแม่นาคเคอะมิวสึคัลเป็นงานละครที่มีการใช้ความคิดและจินตนาการ ในการสร้างสรรค์ค่อนข้างสูง โดยเฉพาะในส่วนของบทละครซึ่งผู้เขียนชื่นชอบมากเป็นพิเศษ ในขณะที่เดียวกันองค์ประกอบอื่นๆ ก็ผ่านกระบวนการออกแบบและรังสรรค์อย่างมี ชั้นเชิง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นส่วนประกอบของละครเวทีที่ดีมีคุณภาพทั้งด้านความบันเทิง และด้านคุณค่าของศิลปะสามารถนำมาพิจารณาได้ทั้งการมองแบบผิวเผินหรือเสพออย่าง ลึกซึ้ง คงจะน่าเสียดายมากถ้าคนที่ชื่นชอบละครเวทีจะพลาดการชมงานละครเวทีเรื่องนี้

คารกา วงศ์ศิริ อาจจะนับเป็นนักเขียนบทละครเวทีที่มีฝีมือดีที่สุดในคนหนึ่งของประเทศไทยในเวลานี้อันเห็นได้จากผลงานที่เราเห็นตรงหน้า การกลั่นกรองและตกผลึกทางความคิดจนสามารถลงลึกไปในทุกประเด็นและรายละเอียดต่าง ๆ ของบทละครนั้นแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการสร้างผลงานศิลปะที่เหนือชั้นกว่าสิ่งที่เราเห็นจากละครโทรทัศน์ทั่ว ๆ ไปจนถึงละครเวทีที่มีให้เห็นในปัจจุบัน นอกจากนี้แล้ว บทละครที่รังสรรค์ขึ้นมานั้นนอกจากจะโดดเด่นทั้งด้านการคิดและลำดับเรื่องราวแล้ว ยังมีความสวยงามทั้งด้านภาษาและการเลือกใช้บริบทต่าง ๆ เพื่อเทียบเคียงเป็นเชิงสัญลักษณ์ ทั้งทางตรงและทางอ้อม นั่นทำให้บทละครมีความ “ลึก” ในตัวบทมากและมีความได้หลายชั้นของความคิด นั่นจึงทำให้เราเห็นได้ว่านักเขียนบทละครไม่ใช่ทำหน้าที่เพียง “เล่าเรื่อง” ให้กับคนดู เพียงแค่ “รู้เรื่อง” เท่านั้น หากแต่พวกเขาควรจะสามารถผสมผสานองค์ความคิดให้เข้าไปรวมทั้งกลั่นกรองข้อมูลที่มีอยู่ก่อนจะนำเสนอมันออกมาอย่างมี “ศิลป์” อีกเพื่อให้มันนำพาคนดูไปสัมผัสกับสิ่งที่แฝงอยู่ในความบันเทิงตรงหน้า

และด้วยการที่ละครเรื่องนี้เป็นละครเพลง “ทั้งเรื่อง” หรืออย่างที่มีการอธิบายว่าเป็นประเภท Sung Through Musical กล่าวคือ บทพูดเกือบทั้งหมด จะมีการลงทำนองดนตรีไว้ตลอด จนด้อยทอดกลายเป็นบทเพลงสำคัญๆ ในแต่ละฉากองค์ประกอบดนตรีจึงกลายเป็นส่วนผสมที่ขาดตกบกพร่องไม่ได้เลย ซึ่งการประพันธ์ทำนองจาก ไกวัล ฤทธิเดช โยชกะ สุธีแสงเสรีชนก็ทำหน้าที่ได้อย่างยอดเยี่ยมไม่น้อยหน้าบทละคร เพราะนอกจากจะผสมผสานกับบทละครจนกลายเป็นเนื้อเดียวมีความเป็นเอกภาพแล้วนั้น ทำนองของดนตรีต่าง ๆ ยังคล้องกับบรรยากาศของเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นกลิ่นอายของความเป็นไทยดั้งเดิม การใช้เครื่องดนตรีไทยร่วมกับเครื่องดนตรีตะวันตก รวมถึงการสร้างโทนในแต่ละฉากได้เป็นอย่างดีเช่นเสียงเครื่องสายต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นไวโอลิน หรือเชลโล่ที่สร้างความโหยหวนในฉากที่ดูเศร้าหมองและหวนหาถึงคนรักระหว่างแม่นากับพ่อมาก

นั่นทำให้ดนตรีของแม่นาคพระโขนงมีเอกลักษณ์ที่ลงตัวกับเนื้อเรื่องอย่างมาก เพราะไม่เพียงจะมีความไพเราะเหมาะหูแล้วยังไม่กระโดดออกมาจนกลายเป็นสิ่งที่ข้ามหน้าข้ามตาส่วนสำคัญของละครนั้นก็คือ “เรื่อง” เลยแม้แต่น้อย

แม้ว่านันทิ์ ชีรณีย์ ณ หนองคาย จะไม่ได้เป็นดารารุ่งแสงหน้าในวงการ แต่ความสามารถในการเล่นละครรื่องนั้น ต้องยอมรับเธอเป็นหนึ่งในไม่กี่คนที่โดดเด่นในประเทศไทย เสียงร้องของเธอต้องยอมรับว่าครึ่งผู้ชมให้อึ้งกับบทเพลงที่เธอถ่ายทอดออกมาได้อย่างไม่ขาดเย็น ในขณะที่เดียวกันความสามารถทางด้านการแสดงของเธอก็เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับครั้งที่เราเห็นเธอในบทอิงศุมาลินใน "คู่กรรม เดอะมิวสิกคัล" ซึ่งนั่นทำให้เธอถ่ายทอดตัวละครแม่นากออกมาได้ดีสมกับที่เสียงปรบมือที่ดังที่สนั่นพร้อมกับผู้ชมหลายคนที่จะเลือกจะถูกขึ้นยืนปรบมือให้

น็อต วรฤทธิ์ เพ็ญอารมย์ อาจจะไม่ได้โดดเด่นในด้านของเสียงร้องเมื่อเทียบกับนักแสดงหลักคนอื่นๆ แต่มเมื่อต้องรับบทหนักๆ อย่างพ่อบุญ จึงมีบางครั้งที่เขาเหมือนจะโดนกลบอยู่ แต่ข้อดีของเขาก็คือการแสดงได้อย่างมีพลังในฉากสำคัญๆ และทำให้พ่อบุญเวอร์ชันนี้ยังพอพิพอดพ้องเคียงกับแม่นากได้อยู่

มณีนุช เสมรสุตกับนรินทร์ ณ บางช้าง ก็เล่นบทของแม่เหมือนและป้าแก่ได้อย่างน่าประทับใจไม่แพ้กัน ทั้งนี้เพราะความสามารถในการร้องเพลงของทั้งสองคนก็มากด้วยฝีมืออยู่แล้วทำให้เพลงในบทของพวกเขาก็ถูกถ่ายทอดออกมาอย่างมีพลัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับนรินทร์ ณ บางช้าง ที่ดูจะโดดเด่นเป็นพิเศษในด้านการแสดงที่เสริมเข้ามาอีกมากโข

ที่น่าสนใจคือพัฒนาการของณัฐพัชร วิพัชรตระกูล ที่ทำให้เราลืมภาพเธอจากสาวน้อยน่ารักบนเวทีประกวดร้องเพลงกลายเป็นสาวหุดหึงสาวที่แสบรักพ่อบุญ และต้องทนทุกข์กับความรู้สึกของตัวเองที่มีตั่ง โกรธแค้นและเศร้าเสียใจ ความสามารถทางด้านการร้องเพลงนั้นอาจจะเป็นที่ยอมรับในเวทีประกวด แต่โดยส่วนตัวของผู้เขียนแล้วการที่เธอรับบทนี้ในละครเวทีนั้น ทำให้เราเห็นความสามารถแท้ ๆ ของเธอมากกว่า เยอะและคงจะดีมากถ้าอนาคตเราจะเห็นเธอได้พัฒนาความสามารถและกลายเป็นนักแสดงละครเวทีที่คู่อีกคนของวงการ

ส่วนริคเกิ้ล ชามระดิษ นั้นแม้จะออกมาเพียงไม่กี่ฉาก เสียงร้องของเธอที่เป็นที่กล่าวขวัญกันในวงการเพลงประกอบกับความสามารถทางการแสดงของเธอก็ทำให้บทแม่ทองคำแม่ของนางนาคที่เป็นตัวละครที่สร้างขึ้นใหม่กลายเป็นตัวละครที่เราอยากให้เห็นกันบ่อยเกินกว่าที่บทให้มาเสียอีก